

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Chemare la Apostolat

În Sfânta Evanghelie de la Matei (4, 18—20) citim că, „pe cînd umbla — Iisus — pe lângă marea Galileii, a văzut doi frați, pe Simon ce se numește Petru și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari. Și le-a zis: „Veniți după mine și vă voi face pescari de oameni. Iar ei, lăsînd îndată mrejele, au mers după El.”

Ceva mai tîrziu, Hristos Domnul a îndreptat chemare și către Iacov al lui Zevedeu și către Ioan, fratele lui, pe cînd aceștia se aflau „în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregîndu-și mrejele... Iar ei îndată, lăsînd corabia și pe tatăl lor, au mers după El” (Matei 4, 21—22). De asemenea, Matei, „cu numele Levi, care ședea la vamă” (Luca 5, 27), a auzit chemarea: „Vino după Mine!...”, „lăsînd toate, ... s-a sculat și a mers după El. Și i-a făcut Levi un ospăț mare în casa sa” (Luca 5, 27—29).

Oamenii pomeniți aci erau niște pescari smeriți. Dar toți, așa cum erau, cu omenescul lor, prin nimic deosebit de al celor mai mulți dintre semenii, auzind chemarea Mîntuitorului au lăsat totul și au mers după El. Mai apoi, zidiți duhovnicește cu răbdare și cu îngăduință neîmămurite, ei au lucrat împreună cu Hristos Domnul, s-au bucurat și s-au înfrînat pentru ale Lui și ale lumii pricinii de bucurie sau de înfrîntare. I-au îndrăgit și imitat viața în așa măsură, încît, luînd asupra lor destinul Lui, au pătimit și au murit pentru El și pentru Evanghelia Sa, cum El însuși a murit pentru ei și pentru a lor mîntuire. Căci, se vede, chemarea adresată lor nu era ceva de toate zilele, ceva obișnuit; nu era doar chemarea unui om — oricine ar fi fost acela — către alți oameni; ea era o chemare de har, de sus, de la Dumnezeu, „care a făcut inimile tuturor și pătrunde faptele lor” (Ps. 32, 15), „care face pe îngerii Săi duhuri și slugile Sale pară de foc” (Evrei 1, 7). Prin ea — prin chemarea aceasta — Hristos i-a ales pe ucenicii dintre alți oameni, i-a schimbat întru apostoli, i-a frămîntat și i-a dospit lăuntric prin dumnezeiasca Sa propovăduire, prin netrecuta Sa învățătură, ca și, mai apoi, prin trimiterea Sfîntului și de viață făcătorului Său Duh; i-a ridicat la sfințenie personală, și așa i-a pus spre a lor și a multora mîntuire.

Noi, preoții, sîntem urmași ai Sfîntilor Apostoli. Prin Sfîntii Apostoli, preoția noastră este de la Hristos, este chiar a lui Hristos Domnul. La vreme, El ne-a ales și ne-a chemat, ca și pe pescari și vameși, să-i slujim lui Dumnezeu și Sfîntei Sale Biserici.

Dar ca să-i slujim în chip deplin, desăvîrșit, fără rezerve de conștiință, fără ascunzișuri.

Intr-un fel, în felul potrivit firii lor, toate făpturile îl laudă pe Dumnezeu și toate îi slujesc Lui; toate îl preamăresc pentru puterea Sa nemărginită, pentru bunătatea Sa niciodată scăzută, pentru înțelepciunea Sa totdeauna ziditoare, pentru milostivirea Sa covîrșitoare de minte, pentru providența Sa nedesmințită.

Dar, dintre toate făpturile, numai omul este capabil să-i slujească lui Dumnezeu în chip deosebit, căci numai el poartă în sine și cu sine chipul și asemănarea Făcătorului tuturor. Între oameni, creștinul își înalță deosebit slujirea; căci pe el l-a luminat Hristos prin Sf. Botez și îl întărește prin celelalte Sfînte Taine. El însuși, creștinul, este un alt Hristos. Apoi, și între creștini, ca unul chemat de Hristos însuși la apostolie; preotul trebuie să dovedească, prin toate ale sale, prin toată viața sa, cea mai aleasă, mai caldă și mai înaltă slujire lui Dumnezeu.

La această împrejurare cu totul excepțională ni s-a căzut să cutegăm atunci cînd, în tinerețele noastre, ne-am încumetat să luăm asupra noastră „jugul lui Hristos”. Căci Domnul, fără îndoială, ne-a grăit și nouă, cum ne grăiește și azi cu fiecare prilej: „veniți după mine!” Da, veniți, după mine, dar numai dacă într-adevăr mă iubiți din tot sufletul. „Căci cel ce iubeste pe tată ori pe mamă mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine, cel ce iubeste pe fiu ori pe fiică mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine” (Matei 10, 37). Veniți după Mine, dacă sînteți în stare să vă ridicați la înțelegerea cuvintelor: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie. Că cine va voi să-și scape viața o va pierde, iar cine își va pierde viața pentru Mine o va afla” (Matei 16, 24, 25). Veniți după Mine dacă sînteți hotărîți să beți paharul Meu și să vă botezați cu botezul cu care Eu mă botez (Matei 20, 22).

Veniți după Mine, dacă vreți să și rămîneți întru Mine totdeauna curați și cinstiți, dacă voîți

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. D. Călugăr

Pîine pentru suflet

„Paharul cu apă”

Capitolul zece din Evanghelia după Matei ne relatează despre alegerea Apostolilor de către Iisus Hristos și trimiterea lor la propovăduire. Este un capitol programatic pentru misiunea Sfîntilor Apostoli.

Iisus îi alege din lume, dintre oameni și îi trimite în lume, între oameni. Pentru această înaltă misiune, Iisus le arată îndatoririle, le înfățișează greutățile, proiectează întreagă activitatea lor și modul deosebit cum vor primi oamenii mesajul Evangheliei. Spre deosebire de oameni în asemenea împrejurări, Iisus nu le oferă avantaje, onoruri sau bogății, dimpotrivă arată că în dialogul lor cu lumea, în mărturia lor despre Iisus, despre prezența și lucrarea lui Dumnezeu în lume, vor întîmpina adversități și vor trece prin suferințe, ca și învățătorul lor căci „nu este ucenic mai presus de învățătorul său, nici slugă mai presus de stăpînul său” (V. 24).

Se arată apoi virtuțile de care au lipsă în misiunea lor de vestiitori ai păcii. Le trebuie multă îndrăzneală, de mai multe ori le-a spus „îndrăzniți”, căci așezarea păcii în lume are un caracter dinamic; ea nu vine de la sine, le trebuie multă răbdare, prin care vor birui greutățile; le trebuie încredere în purtarea de grijă a lui Dumnezeu; mult discernămint, luptă duhovnicească împotriva păcatului și, în sfîrșit, după o întreagă panoplie de arme duhovnicești cu care vor avea să pășească în lume, adaugă că au multă lipsă de iubire, de iubire pentru cei săraci, pentru cei obiști, pentru cei de care nimeni nu are grijă să le dea măcar un pahar cu apă.

Capitolul se încheie cu cuvintele: „Și cel ce va da de băut unuia din aceștia mai mici numai un pahar cu apă rece, în nume de ucenic, adevărat grăiesc vouă: nu va pierde plata sa” (v. 42).

Mărturisesc că nu am înțeles îndeajuns acest text biblic și mai ales nu i-am dat atenția cuvenită, pînă ce am fost în pelerinaj

în Țara Sfîntă, cu cîțiva ani în urmă. Dealtfel acel pelerinaj mi-a prilejuit și alte motive de a înțelege sensul adînc și real al Sfîntei Scripturi. Era o vreme călduroasă, mult mai cald decît la noi. Întîlnirea cu aceste locuri sfînte ne-a obișnuit să uităm de multe griji. De un lucru nu puteam însă uita. Ne era mereu sete. Am fi cerut mereu apă și numai apă. Din două în două ore trebuia să bem apă sau răcoritoare. Dar cînd treci prin pustiiul Indiei fără să ști de unde poți primi apă, setea era și mai mare.

Ne dădeam seama cît de esențială este apa pentru viața oamenilor și de ce Mîntuitorul a vorbit femeii samaritanice la fîntina lui Iacov, despre „apa cea vie”, apa cea veșnic trebuitoare pentru suflet a harului dumnezeiesc. Erau indicate în convorbirea lui Iisus cu samaritanca cele două lucruri esențiale pentru om: apa pentru viața trupească și harul pentru mîntuire. Omul are lipsă de amîndouă: apă pentru trup și apă pentru suflet, fiindcă este o sete trupească și este o sete sufletească.

În mod obișnuit la noi a da un pahar cu apă cuiva este un lucru fără însemnătate, dacă nu chiar peiorativ. Chiar cînd cineva îți cere un pahar cu apă, nu ești mulțumit dacă nu-i oferi și altceva.

Un pahar cu apă nu costă nimic și totuși el este prețuit înaintea lui Dumnezeu, este răsplătit, fiindcă este mărturia permanentă a dragostei de oameni.

E mai bine și mai de folos să dai cuiva un pahar cu apă, cu inima curată, fără să aștepti de la el vreo răsplătit, decît să-i dai aur, ca să faci din el un rob.

Dar, credem că paharul cu apă, de care a vorbit Mîntuitorul ucenicilor este un simbol, o indicație pentru toți ucenicii Săi și pentru toți creștinii. Paharul cu apă reprezintă inima deschisă cu care trebuie să întîmpinăm pe semenii noștri și să le oferim ceea ce le lipsește. Dacă unul are lipsă de o bucată de pîine, de un cuvînt

bun, să le dăm; acela e paharul cu apă de care are el lipsă.

Dacă cineva are lipsă de credință, de ajutor; dacă are lipsă de mîngiere, de curaj, de un sprijin în muncă; dacă are lipsă de lumină, de pace, de adevăr, de dreptate, acela e „paharul cu apă” pe care trebuie să-l dăm, în nume de ucenici și de urmași ai lui Hristos. A oferi cuiva paharul cu apă înseamnă a avea o dispoziție permanentă de a face bine, de a nu rămîne străin și indiferent la cele ce se întîmplă în jurul tău.

Să-l dăm acest pahar, pentru că el stîmpără și setea trupească și setea sufletească.

Nimenea nu-și este sieși suficient, nimeni nu poate trăi fără sprijinul semenilor cu care trăiește.

Viața de vie, oricît de încărcată de struguri ar fi, nu poate aduce rod dacă nu este legată de parac. Trăim unul pentru altul și trebuie să purtăm împreună sarcinile și datorile vieții, pentru ca să ne bucurăm împreună de ea.

Fiecare sîntem chemați să venim în ajutorul semenilor noștri pentru ca prin munca, prin faptele noastre să le facem viața mai ușoară, mai vrednică de trăit. E mai de folos să ajuti pe un om, să-l transformi, decît să-l învingi, prin indiferență sau răutate.

„Cel ce are milă de sărman împrumută Domnului și el va răsplăti fața lui, cea bună” (Pilde XIX, 42).

Iisus Hristos a băut pentru noi și în locul nostru, „paharul suferinței” pentru ca să ne arate că trebuie să ulem înimile noastre cu „apa binecuvîntării și a bucuriei”.

Nici cînd, ca în zilele noastre, omenirea n-a avut o mai mare sete de adevăr, de dreptate, de pace și într-ajutorare. Iar noi toți sîntem chemați să oferim acest „pahar cu apă” de care au lipsă toți oamenii.

Părintele VASILE

Chipul și numele Maicii Domnului însemnate pe obiecte și inscripții vechi creștine descoperite în Dobrogea

Cinstirea și cultul Maicii Domnului s-au dezvoltat în mod deosebit în prima jumătate a secolului al V-lea, în urma hotărîrilor Sinodului al III-lea Ecumenic, ce a avut loc la Efes în anul 431, la care a fost condamnată erezia lui Nestorie și s-a recunoscut Sfîntei Fecioare meritul de a fi născut pe Dumnezeu în trup, precum și pururea fecioria ei.

Dar evlavia credincioșilor din Scythia Minor (Dobrogea de azi) față de Sfînta Fecioară Maria s-a manifestat chiar și mai înainte, adică încă din primele veacuri creștine. În afară de formele de exprimare cunoscute ale cinstirii Maicii Domnului ca: sărbători, cîntări și rugăciuni, slujbe speciale, ridicarea de biserici în cinstea ei, zugrăvirea ei pe icoane și pe zidurile bisericilor, creștinii din acest străvechi și istoric ținut al neamului nostru își concretizau evlavia lor pe plan local și prin reprezentări sau formule săpate în piatră ori incizate pe diferite obiecte.

Astfel pe opaiț de lut, în formă de pară, din secolul al IV-lea, descoperit la Constanța într-un sarcofag prin anii 1905—1910, în afară de chipul lui Hristos din centrul discului, cu barbă și păr lung îmbrăcat într-o mantie, cu minile ridicate pentru binecuvîntare, înconjurat de busturile celor doisprezece Sfînti Apostoli, deasupra pe minier se distinge o figură feminină în picioare, despre care specialiștii afirmă că reprezintă chipul Maicii Domnului.

Pe umărul unui fragment de amforă din secolele IV—V, descoperit la „Edificiul cu mozaic” din Constanța s-a descifrat următoarea inscripție prescurtată grecească cu vopsea roșie: „Maica Domnului.” Inscriptii identice s-au găsit și pe fragmente de amfore din secolele V—VI descoperite

(Continuare în pag. a 4-a)

† EPIFANIE NOROCHEL-TOMITANUL
Episcop-vicar

Din valorile tradiționale ale poporului român

Portul popular din Dobrogea

Se cunoaște faptul că Dobrogea este o mare arhivă de civilizație și cultură populară, de veche tradiție, alături de populația autohtonă (geto-dacă, despre care vorbește și Ovidiu) așezându-se și conviețuind alte populații, ceea ce

a dus la influențe și împrumuturi reciproce. De asemenea, Dobrogea a avut legături permanente cu celelalte provincii istorice românești, inclusiv cu Transilvania, păstoritul transhumant jucând un rol important, numeroși păstori ardeleni așezându-se cu timpul definitiv în Dobrogea și consolidând astfel vechea temelie românească, fapt care a fost cu atât mai posibil cu cât era vorba de un substrat etno-cultural identic.

Ca de altfel toate zonele etnografice românești, Dobrogea se prezintă cercetătorului dar și amatorului de frumos cu o artă populară bogată, cu o puternică personalitate, prezentă în toate domeniile, deci, implicit, și în costumele populare. Acesta din urmă demonstrează, pe de o parte, elemente comune întregului costum românesc, dovedindu-se astfel caracterul unitar al artei populare românești și în acest domeniu, iar, pe de altă parte, elemente specifice, definitorii pentru această zonă geografică și etnografică, dovedind o evoluție proprie raportată la celelalte regiuni românești.

Dobrogea prezintă, din punct de vedere etnografic, două zone distincte: cea din nord, corespunzând administrativ județului Tulcea și cea din sud, adică județul Constanța.

Din punctul de vedere al costumului popular, cele două zone etnografice se prezintă cu un tip de costum care se încadrează în familia portului specific Cîmpiei Dunării, fiecare din ele aducând elementele lor specifice care le diferențiază.

Cel mai vechi tip de costum dobrogean este, pentru femei, cel constituit dintr-o cămașă lungă, cu două „pestelci cu pisc”, iar pentru bărbați cel format dintr-o cămașă lungă și dreaptă, purtată peste pantaloni largi și încrețiți, de culoare mai închisă, și încinsă cu brâu roșu. Acesta constituie de fapt prototipul costumului românesc din Dobrogea.

Costumul femeiesc se compune din: tulpă și maramă de borangic pentru acoperirea capului, cămașă lungă, cu poale, peste care se fixează „pestelcele” sau catrițele, betele pentru încins mijlocul, imineii sau opincile drept încălțăminte.

Ca și în celelalte zone etnografice și aici găteala capului este

expresia unor diferențe de vîrstă și stare civilă. Fetițele poartă părul cu un fel de breton („tăiat în frunte”) și tuns sub urechi. Cele mai mari îl poartă împletit, fie în două coade ce atîrnă pe spate, fie adunat pe ceafă într-un fel de coc. Această pieptănătură capătă citeva „accesorii” cu ocazia zilelor de sărbătoare, care dau tinerelor fete un surplus de frumos și atractivitate. Astfel acestea își fac un fel de buclă pe frunte, fixată cu ajutorul unui pieptene din os, își fixează cocul cu ace de păr colorate sau își prind în coc flori, formîndu-se un buchet multicolor. Pe timp răcoros și tinerele fete își acoperă capul cu un tulpă alb sau colorat, la care se adaugă unele podoabe din mărgeluțe sau paiete fixate pe marginea tulpăului. În ceea ce privește femeia căsătorită, aceasta își acoperă în mod obligatoriu părul, împletit și adunat coc pe ceafă, cu o bucată triunghiulară de pinză albă, fără nici un decor sau tivită în „colțișori”, care se leagă strîns pe ceafă. Simultan cu acest batic femeile dobrogene au purtat și fesul, confecționat din postav roșu sau vinăt, întărit cu un cerc din coajă de tei. Fesul s-a purtat pînă la sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd a fost îndepărtat din portul femeiesc. Fesul sau tulpăul se acoperă cu maramă din borangic sau cu un ștergar. Iarna femeile poartă o broboadă mai groasă din lînă, de culoare neagră.

Piesa de greutate în costumele femeii, în Dobrogea ca și în restul țării, este cămașa, lucrată aici din pinză țesută, specifică pentru Dobrogea fiind cămașa dreaptă, lungă, cu poale (numită „cămașa de-a-întregul”). Literatura de specialitate consemnează acest tip ca fiind așa-zisă „cămașă dalmatică”, ea constituind o primă etapă în evoluția cămășii populare femeiești, avînd, deci, o importanță deosebită pentru istoria costumului popular românesc.

Cămașa dreaptă de cel mai vechi tip nu are guler, cele mai noi prezintă un guler drept și înalt, cu un decor bogat. Decorul delicat, marcînd liniile croielii, se realizează predominant în nuanțe de negru și roșu.

Peste poalele cămășii se fixează cele două pestelci (cătrîne), două foi dreptunghiulare fixate cu băeri în față și în spate. La sărbători se poartă pestelca „aleasă”, iar în zilele de lucru cea „învărgată”; decorul bogat și somptuos, precum și cromatica vie a pestelcelor compensează simplitatea cămășii și formează un tot armonios cu aceasta.

Încă din secolul trecut, alături de pestelci, femeile au început să poarte fusta creată, pusă peste poalele cămășii și realizată într-o cromatică mai sobră (roșu închis, brun, negru sau vinăt), și cu decor simplu (obținut fie din însăși tehnica țesutului fie cu vîrgi).

Pentru mijloc se folosesc betele,

mai rar însă, fixarea pestelcilor sau a fustei făcîndu-se cu ajutorul băierilor.

În ceea ce privește costumele bărbătesc, acesta se compune din: pălărie din pîslă sau pai, purtată vața, și căciulă, pentru timpul rece, cămașă, pantaloni, brîu, bete sau curea și vestă („ilic”), haină din aba sau pieptare și cojoace din blană de miel.

Căciula confecționată din blană de oaie cunoaște două forme principale: căciula țuguată și cea rotundă.

În ceea ce privește cămașa, confecționată din pinză de bumbac sau din bumbac și borangic (pentru cămășile de sărbătoare), aceasta este fie dreaptă fie cu platcă. Decorul este realizat sau din însăși țesătura pinzei sau con-

stă în cusături cu „șabace” și „flori”.

Partea inferioară a trupului este acoperită cu „dulvari”, pantaloni largi, confecționați din postav de culoare închisă sau de cioareci strîmți și drepti, lucrați din aba albă. Decorul dulvarilor constă din aplicații de găitane și șiret în jurul buzunarelor și pe cusăturile laterale, spre deosebire de cioarecii albi, care nu prezintă nici un fel de ornament.

Mijlocul se încinge cu un brîu sau cu un chimir. Primul se țese din lînă și se remarcă prin lungimea deosebită (3,50 m), prin

cromatice diversă (sein, alb, negru sau roșu), ca și prin ornamentația simplă (vîrgi). Uneori peste brîu se fixează și bete. În ceea ce privește chimirul, acesta se lucrează din piele de toval și este de dimensiuni diferite și cu decor variat.

Peste cămașă se poartă ilicul sau „giubeaua”, lucrat dintr-o țesătură de lînă cu motive ornamentale negre pe fond brun, roșu închis sau vinăt. Pe vreme rece bărbații poartă fie haine din aba fie cojoc din blană de oaie.

Imaginea reală a portului popular românesc din Dobrogea se cere întregită cu așa-zisul „port mocașesc”, care, nu întîmplător, conține unele elemente de continuitate dădică. Este ca o confirmare peste secole și milenii.

În concluzie, este necesar să amintim că Dobrogea, pe lîngă faptul că a constituit totdeauna o vatră istorică și etnografică o permanentă, ea a fost și o punte de legătură între diferitele provincii românești, ca și între acestea și populațiile sud-estului european, a căror prezență și rol cultural a fost remarcat nu numai în scrierile lui Theodor Capidan, D. Șandru, T. Brînzeu, ori în cercetările folclorice ale lui P. Arbore, ci și în unele lucrări mai recente, de mare interes, apărute în străinătate (Arnold Beuermann, Fernweidwirtschaft in Südost-europa. Ein Beitrag zur Kulturgeographie des östlichen Mittelmeergebietes, Braunschweig, 1967).

Parcînd și încheind seria despre portul popular românesc, care formează indiscutabil un capitol de bază al patrimoniului de valori tradiționale ale poporului român, putem afirma că aceste tradiții sînt cu atât mai autentice cu cît ele sînt, în același timp, trecut, prezent și viitor, ele rămînd vii în conștiința poporului nostru și în viața de toate zilele.

Dr. Cornel Irimie
Marcela Necula

SONET PENTRU ZAMOLXE

Avem nestins pe vatra noastră,
De cînd istoria vorbește
În „torna fratre” românește
Un foc de flacără albastră.

Ce arde viu și nu se stinge
Cu mii de ani mai dinainte,
Ce-l întrețin morminte sfinte
În care lacrimi dorm în sînge.

Dușmanii cruzi cînd încercară
Să-l pingărească dinafară,
El i-a-nfruntat cu bărbăție,

Țîșnind scînteii în jur, spre zare,
Zamolxe, veșnic paznic tîe,
I-a fulgerat lîngă hotare.

Mihai Tomoiagă

Pagini din istoria românilor americani

[8]

Centrul de gravitație spirituală al vieții românești din Statele Unite și Canada a fost și este presa. Ea a apărut încă de la începutul manifestărilor naționale ale emigranților noștri pe continentul american și a fost principalul factor care a stat la baza apariției societăților de ajutor și cultură într-un ritm atît de susținut.

Privit prin prisma evenimentelor petrecute la începutul acestui veac, înființarea ziarelor este, poate, cel mai important moment din viața românilor din America. Fără îndoială că mulți dintre fondatori au avut clipe în care s-au îndoit de viabilitatea acestor acțiuni, întrucît numărul imigranților noștri era mic, iar cunoscătorii buchiilor și mai puțin. Totuși, prin perseverență, sacrificii personale și o susținută muncă de propagandă, minunea s-a împlinit: primele două ziare românești de pe teritoriul Statelor Unite continuă să apară și astăzi.

Nicăieri nu s-a făcut simțită mai mult influența binefăcătoare a presei ca la românii americani. Gazetele lor au avut un rol covîrșitor, întrucît i-a determinat pe mulți a învăța să scrie și să citească, i-a apropiat spiritualmente pe unii de alții în pofida risipirii lor pe întreg teritoriul continentului nord american.

Rolul ziarelor n-a fost numai educativ sau de a ține pe imigranți în legătură unul cu altul. Presa românească din Statele Unite și Canada s-a făcut întotdeauna purtătoarea aspirațiilor noastre naționale, militînd pentru înfăptuirea unității de stat și eliberarea neamului de sub stăpînirile străine. La îndemnul acestei presei și îndeosebi a Americii, societățile de ajutor și cultură purtau în fruntea lor steagurile românești pe străzile orașelor

americane, demonstrînd încă de pe la 1900 că românii de pretutindeni sînt uniți în gînduri și simțiri și că cei din America sînt simbolul acestei unități. Cu toate fricțiunile ivite în decursul timpului, trebuie să recunoaștem că presa românească de peste ocean și-a dat mîna cînd a fost vorba de problema națională. Ziarul America, ca cel mai puternic și cu un ecou deosebit în rîndul maselor de româno-americani, a stat încă de la început în fruntea acestei mișcări, inițind numeroase colecte și acțiuni de caritate în diverse scopuri naționale. Prin intermediul acestei gazete, ca și a altora de altfel, s-a luat legătura și cu mișcarea culturală din Transilvania și România. După înfăptuirea procesului de unitate națională America a știut să-și asigure colaborările unor prestigioși savanți și oameni de literă români, între care se numărau N. Iorga, I. Lupaș, L. Rebreanu, I. Țițeica, C. Petrescu, I. Slavici, M. Sadoveanu, V. Eftimiu, L. Blaga și alții.

Din mulțimea ziarelor românești care au apărut în America au rămas în viață doar cele capabile a da imigranților cultură. Datorită spiritului de jertfă a colectivelor redacționale, dar mai ales prin sprijinul nemijlocit venit din partea abonaților, aceste gazete au trecut cu succes peste momentele de impas. Calitatea materialului difuzat, ca și intențiile frumoase care au stat la baza acestor întreprinderi, au contribuit și contribuie la transmiterea limbii române generațiilor care vin la conservarea și valorificarea unor obiceiuri străbune, din care nu lipsesc creația folclorică sub toate aspectele ei, sau tradițiile istorice ale poporului român.

Prof. Eugen Lazăr

Chemare la Apostolat

(Continuare din pag. 1)

să lucrați cu dreptate în sînul Bisericii Mele. „Căci ochii Domnului caută pe cei drepti și urechile Lui iau aminte la ruga lor” (Psalm 33, 15).

... „El este drept și iubește dreptatea și fața Lui spre cei drepti privește” (Psalm 10, 7). Și vă zic vouă: „De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decît a cărturarilor și fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor” (Matei 5, 20).

Și iarăși vă zic: veniți după Mine, numai dacă vă însușiți chemările ce vă fac, ca să puteți înfățișa astfel podoaba Bisericii și a credincioșilor, pirghia virtuților creștinești, ca frumusețea sufletului vostru să covîrșească mîntea și să alunge, prin strălucirea ei, orice desfrățare.

Cu adevărat, dacă dintru început ne-a adresat o asemenea chemare condiționată de cerințe duhovnicești, cu totul deosebite și care cer neapărat să fie împlinite, atunci Hristos Domnul și așteaptă de la noi să lucrăm pe măsura acestei chemări. Și acestei așteptări trebuie să răspundem în slujirea noastră către Dumnezeu și către credincioșii noștri, către toți semenii noștri.

Noi, cu ale noastre miini, aducem, aproape zilnic, jertfa nesîngeroasă. Iată pricina, marea pricină, pentru care miinile acestora trebuie să amintească necontenit și de netăgăduit curăția trupeză și sufletească a nevinovatului jertfitor Avrel. Căci doar pentru această nevinovăție, pentru felul curat cu care s-a hotărît să aducă jertfă, pentru gîndul neprihănit cu care a însoțit fapta sa, — pentru toate acestea l-a văzut Dumnezeu pe Avrel cel drept. — Părintele Avram, în slujirea sa eroică, în atitudinea sa condiționată numai de gînd curat față de Dumnezeu, s-a încumetat să aducă jertfă, și încă pe unicul său fiu, pe Isac. Și pentru această pricină a privit Dumnezeu spre el, i-a însemnat viața și bătrînețele, i-a redat fiul în deplină dragoste și bucurie, și spre înmulțirea la nesfîrșit a spiței sale. Iar arhiereul Melhisedec, prin pietate și sfințenie s-a făcut și a rămas prototipul arhiereului Hristos.

Ca unor urmași ai Săi, prin chemare și har, Mîntuitorul ne cere să ne asemănăm, cît de cît, dacă nu chiar să ne identificăm, în curăție cu Avrel, în slujire cu Avram, în pietate și sfințenie cu Melhisedec. Ca și El, să fim preoți „după rînduiala lui Melhisedec”, cu ale noastre puteri omenești.

De altfel, chemarea noastră, prin sine însăși, ne pretinde ridicare prin silință mereu susținută la slujire cît mai înaltă și mai aleasă. Căci ea se împlinește cu deosebire în Biserici și în zidirea la nesfîrșit a Bisericii lui Hristos, la înveșnicirea ei în lăuntrul nostru, prin pilda vieții noastre creștinești și preoțești, prin propovăduirea Evangheliei și prin săvîrșirea Sf. Taine.

Preoția, de fapt, este o slujire mai mult pentru alții decît pentru noi înșine; slujire pentru îndrumarea credincioșilor pe drumul păcii și al bineînțeles și pentru mîntuirea lor în Hristos Domnul. Cu adevărat — scrie cineva — „cine este botezat, pentru sine este botezat; cine se împărtășește cu Sf. Cîmîncătură, pentru sine se împărtășește. Dar nimeni nu este hirotonit pentru sine, nimeni nu este hirotonit pentru a cîștiga cerul numai pentru sine, ci este hirotonit ca să ajute pe mulți alții spre a cîștiga cerul”, spre mîntuirea multora.

Din specificul creștin al acestei împrejurări izvorăște apoi și răspunderea mare pe care o avem, noi preoții, în chemarea noastră, răspundere cu consecințe ce se vădese mereu chiar în imanență, precum în lumina lui Dumnezeu. De aceea neîmplinirea ei cu scumpătate și în duhul cerut nouă de Hristos Domnul mustește rană în trupul Bisericii și prilejuiește sminteală în sînul credincioșilor ei. Și „vai omului acela prin care vine sminteala” (Matei 18, 7), ne zice Mîntuitorul.

De bună seamă, răspunderea chemării noastre se va vădi în toată întinderea ei și fără nici o puntingă de tăgădă în fața Celui ce ne-a chemat și ne-a ales, înaintea lui Hristos, în ziua Îndrîcoșatei Judecăți.

110 ani de la serbarea studențească din Mănăstirea Putna (1877—1981)

În 1870 s-au împlinit 400 ani de când necropola lui Ștefan cel Mare s-a sfințit. Cu acest prilej studenții români de pretutindeni în frunte cu I. Slavici și M. Eminescu au găsit potrivit ca la hramul Mănăstirii „Sf. Marie” cînd totdeauna se adună multă lume — să aibă loc și serbarea. „Ideea era frumoasă și ademenitoare.” Dar ca să se pună în practică, nu era

Broderie-epital

de loc ușor, dacă se ține seama că Putna era sub ocupație străină (austriacă). Odată născută ideea serbării, studenții n-au dat îndărăt, s-au făcut apeluri peste tot și s-au organizat comitete „la București, la Iași, la Graz, la Pesta, la Paris, la Berlin, la Lipsca, la Liège”, iar la Viena au ales un comitet al cărui președinte a fost I. Slavici, iar secretar, M. Eminescu. De fapt, cum mărturisește I. Slavici — în amintiri —, nu jumimea română academică a produs ideea serbării... ea porcedea din conștiința națională română..., era începutul unei conștiințe lucrări pentru restabilirea unității în viața culturală a românilor.”

Izbucnind războiul în 1870, serbarea s-a amînat pentru 1871, timp în care s-au putut pregăti mai multe daruri omagiale; în afară de Urna de argint din 1870, s-au mai adus broderii — epitafuri, steaguri, toate lucrate cu multă măiestrie pe catifele și mătase cu fir de aur. Chenarele, inscripțiile și diferite motive florale, exprimau simțămîntele tinerilor români ce doreau independența și unitatea poporului românesc. Acestea toate, circa zece la număr, au fost încredințate Starețului mănăstirii prin scrisoarea oficială nr. 127/1871, purtînd sigiliul cu textul: „Comitetul Centralu pentru serbarea de la Putna.”

Redăm textul scrisorii:

Preacuvioase Părinte!
Închinînd Comitetul darurilor aduse la mormîntul lui Ștefan V. cel Mare sfintei Mănăstiri Putna spre a împodobi biserica din Mănăstire și în deosebi mormîntul Măritului Erou, care zace într-acea biserică, le pune tot-odată sub părintească îngrijire a Sănției Voastre și Vă roagă ca să primiți atît aceste daruri aduse de evlaviosii credincioși români, cît și protectoratul, ce prin această Vi se oferă.

Primiți Preacuvioase Părinte, expresiunea celei mai profunde reverințe a noastră!
Viena, în 12/24 Ianuarie 1981

Pentru Comitetu
M. Eminescu secretariu

Ioan Slaviciu
Președinte

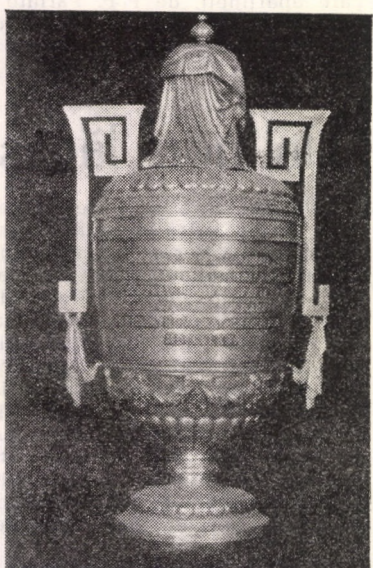
Satrețul mănăstirii, arhimandritul Arcadiu Ciupercovici, le-a primit și le-a lăsat urmașilor lui, — așa că astăzi aproape toate se găsesc expuse în „Turnul Eminescu”.

Putem afirma cu toată tăria că serbarea de la Putna a marcat unul din cele mai importante momente din viața poporului nostru. Fără să exagerăm, serbarea inițiată de studenții români poate fi definită ca suprema idee care a generat imboldul, forța prin care a deșteptat patriotismul, dorul de independență și de unitate

a tuturor românilor, cum o spune și Eminescu: „Serbarea la mormîntul lui Ștefan cel Mare, deși pornită mai mult dintr-un sentiment de pietate către trecutul nostru pe cît glorios, pe atît nefericit, totuși cu vremea ideea a început a prinde un interes mai bogat de cum puteam presupune din început. S-a născut conștiința că o întrunire a studenților români din toate părțile ar putea să constituie și altceva decît numai o serbare pentru glorificarea trecutului nostru și că cu o ocaziune atît de favorabilă în felul său am putea să ne gîndim mai serios asupra problemelor ce viitorul ni le impune cu atîta necesitate”.

Toate aceste simțămînte au fost concretizate pentru posteritate în acele motive florale și inscripții simboale, de pe Urna de argint, epitafele și steagurile care au fost aduse ca drept „Omăgiu de recunoștință la mormîntul lui Ștefan cel Mare și Sfint”.

Hotărîrea, ca fiecare român să vie cu un pumn de țarină din locul unde trăiește, și să o pue în Urnă, ce-a fost altceva decît simbolul unirii tuturor românilor. La fel emblemele ținuturilor românești expuse în cele patru colțuri ale epitafului cusute cu atîta măiestrie și alegerea textelor pentru inscripții ca cel de pe Urnă:

Urna de argint adusă de Junimea Română

„Eroului, învingătorului, eliberatorului existenței române, scutului creștinătății, lui Ștefan cel Mare...” sau fragmentul din așa-zis testament al lui Ștefan cel Mare de pe epitaf: „Mai bine să murim cu spada în mînă întru apărarea religiei și a patrii noastre de cît să lasăm și una și alta în prada inamicului”, a avut darul de a stîrni dorul de independență și unitate deplină ce aveau să fie dobîndite cu multă jertfă mai tîrziu, în anii 1877 și 1918.

În ajunul serbării, rînd pe rînd au sosit „deputațiunile” din toate părțile cu multă evlavie și dragoste, izvorite din marea recunoștință pentru Ștefan cel Mare.

Comitetul, din vreme, a alcătuit „programa” după care să se desfășoare serbarea în cele mai bune condițiuni.

„Simbătă, 14/26 august 1871.

— La zece ore seara, începutul serbării cu privegherea religioasă, anunțată la intrarea în biserică cu 21 de salve și tragerea tuturor clopotelor mănăstirii. Oficiul se împlineste de cinci preoți și un diacon. Iluminațiune solemnă a bisericii și a întregii mănăstiri.

Duminică în 15/27 august 1871.

De la opt pînă la nouă ore dimineața, trei rînduri de salve succesive anunță adunarea oaspeților în porticul festiv. Comitetul în corpore îi binevințează (bine ați venit).

Șase salve anunță începerea sintei liturghii, săvîrșită de șapte preoți și doi diaconi.

La priceasnă, preacuvioșia sa părintele egumen al mănăstirii Putna, Arcadiu Ciupercovici, ține

o predică corespunzătoare hramului bisericii.

Procesiunea și sintîrea urnei consacrate, epitafului doamnelor din România, a celor din Bucovina, a flămurei doamnei Haralambie, a doamnelor din Iași și a Institutului de bele-arte. Domnul A. D. Xenopol rostește cuvînt festiv.

Broderie-epital cu stemele Ardealului, Olteniei, Moldovei și Munteniei

Corul Junilor români intonează Imnul religios, compus anume de domnul V. Alecsandri, melodia de domnul A. Flechtenmacher.

Se citeșc inscripțiunile de pe daruri. Procesiunea se întoarce în biserică spre încheierea sintei liturghii.

Masa comună în portic

După vecernie, iluminațiunea mănăstirii și foc bengali pe culmile munților dimprejur.

Luni în 16/28 august 1871.

La opt ore dimineața, jumimea academică, diferiții domni reprezentanți, clerul și autoritățile publice se adună în portic și apoi porced „în corpore” la biserica spre a asista la sînta liturghie.

După sînta liturghie urmează ieșirea cu procesiunea pentru aducerea darurilor în biserică.

Preacuvioșia sa părintele egumen al mănăstirii dă citire „Cuvîntului de îngropațiune la moartea lui Ștefan cel Mare”.

După intrarea în biserică paras-tas de pomenire.

La înghințarea generală cu cetirea rugăciunii de iertăciune, corul intonează Imnul lui Ștefan cel Mare, făcut anume de domnul V. Alecsandri, melodia de A. Flechtenmacher.

40 de salve, ca reamintire de mănăstirile zidite de măritul erou și sunetul „Bugii” anunță așezarea darurilor pe mormînt.

Ospăț comun în portic (agapă). Serbarea se încheie prin un discurs prezidențial.”

Din „programa” anunțată, ne putem da ușor seama despre importanța ce s-a atribuit acestei mari serbări, atît de mult așteptată. După mai bine de trei decenii, I. Slavici își amintea despre serbarea de la Putna cum „Treacurile bubuiau, steagurile filfiau vestitul taraf de la Suceava... cînta marșul lui Mihai Viteazul...”, miile de candelă ardau, mulțimea izbucnea la sosirea musafirilor mult așteptați”. Iar în cuvîntul festiv, ținut la primirea oaspeților încheie cu aceste cuvînte: „Vă salut dar, fraților! Vă salut, surorilor, Vă salut românilor, din citeși patru unghiurile! Vă salut la mormîntul lui Ștefan cel Mare: umbra eroului să privegheze peste noi și să ne conducă la adevărul speranțelor noastre!”

Totul s-a desfășurat după programa amintită și s-a încheiat în ziua hramului cu acea agapă prezidată de I. Slavici la care luase parte M. Kogălniceanu și Renei, Comisarul însărcinat de stăpînirea austriacă cu supravegherea serbării.

A doua zi, 16 august, în trapeza mănăstirii, a avut loc congresul studenților români stăpîniți de cele mai nobile simțămînte; au lansat apelul către toți români ca să fie „uniți în cuget și-n simțămînte”.

La Fîntîna de lumini slobozitoare

Așezată în Șcheii-Brașovului, pe un pînten de deal, Prima Școală Românească, această Fîntînă de lumini slobozitoare, cum o numește cărturarul secolului al XVII-lea, într-un larg circuit de valori prezintă anul acesta împlinirea a patru sute de ani de la tipărirea, în limba română, a Evangheliei cu învățătură sau a Cazaniei II (1581) a lui Coresi.

Alunecîndu-ne pleoapele în această Fîntînă, vedem astăzi în Panteonul de țarie românească, pe cărturarul care aci în limba românească, sub sigiliul „Înaltei Doamne”, cum o numea el, a deschis drum pentru manifestarea unității sufletești a neamului deoarece limba românească este steagul tricolor, ce filfăie bogat în soare și care stringe la sînu-i cald, pe toți fiii acestui popor.

Cine zice limbă, zice modul nostru de a iubi, modul nostru de a ne bucura de prezent și de a pregăti viitorul prin forma ce dăm ideilor noastre.

Cu toată vitregia vremurilor după cum mușchiul se lipește de stîncă așa ne-am lipit și noi de acest pămînt păstrîndu-ne obiceiurile și limba. Limba românească este o limbă veche și înțeleaptă a unui popor îndelung răbdător și îndelung gînditor. Grai născut în răcoarea codrilor, la șoapta izvoarelor, pe înălțimile plaurilor și în largul cîmpilor. Limba românească este plină de frăgezime și de mlădiere în care poți spune frumos și deplin toată cumîntenia, cugetul și toată taina simțirii omenești.

Un număr de zece cărți tipărite în limba română de Coresi ajutat de preoții Bisericii Sf. Nicolae și de ucenicii lui, începînd cu Te-traevanghelul, apărut în 1561 și sfîrșind cu Cazană a II-a din 1581, se păstrează într-un chivot sacru al amintirilor din care iradiază țaria unui neam încercat, puternic și biruitor.

Bind la această Fîntînă veche de înțelepciune și lumină, Andrei Mureșianu, preotul deșteptării noastre, a scos din baierile inimii acel Răsunet al Ardealului, „Deșteaptă-te Române” și pe care Anton Pan, protopsaltul, l-a cîntat cu atîta simțire pentru prima oară la Rîmniceu Vilcea.

Cumîneindu-se cu apa acestei Fîntini, Andrei Bărbănu, scrie poezia „Pe-al nostru steag e scris unire” și pe care compozitorul nemuritoarei „Balade”, Ciprian Porumbescu, într-o armonie desăvîrșită o pune pe note ca să dăinuiască peste veacuri.

Ca un ecou pornit de aci, de la poalele Tîmpei, de sub streșina străvechii Catedrale a Sfințului Nicolae din Șchei, de pe a căror lespezi se mai aude încă și azi zăngănitul de sabie a Voievodului Mihai care a purtat pe cap nu o căciulă, ci o boltă de cleștar, — „Bolta Unității noastre Naționale”, s-au auzit în 1846 într-un discurs rostit la Craiova de

Ioan Maiorescu, cuvintele: — „Să ne învățăm limba! Atunci vom ști cine ce avem și ceea ce ne lipsește: atunci ne vom putea înțelege mai bine și mai curînd; atunci fii și nepoții noștri ne vor binecuvînta că, punîndu-i pe drumul adevăratei culturi, le-am arătat și mijlocul de a cunoaște aceea ce are Românul mai prețios și mai mare: limba și prin ea naționalitatea sa.

Și tot din sghiaburile de lumină a acestei Fîntini, s-au putut auzi cuvintele lui Iacob Mureșianu: — „Cauza comună națională română să ne fie o cauză sîntă pînă la moarte, ea să fie ferită ca lumina ochiului de orice discordie, împărechiere, scisiune, de orice dușmănie sau ură confesională, care n-are de a încăpea între Români sub nici un pretext ca măr de ceartă, căci cei cari stîrnesc ură confesională, sînt dușmanii Românismului și-s orice dihanii, numai Români adevărați nu.”

O bogată galerie de destine, o suită de portrete ale dragostei de neam, de țară, de libertate, de dreptate și fraternitate, se desprinde de la această Fîntînă de lumini slobozitoare.

Oameni de o rară blîndețe, dar hotărîți la fapte, buni patrioți, frumoși și drepti ca luminărea, precum George Barițiu, Iacob Mureșianu, Andrei Mureșianu, Aurel Mureșianu, Andrei Bîrbănu, Ioan Popasu, Gavril Munteanu, Ioan Meșianu, Victor Brănișce, Ioan Popea, Ștefan Bobancu, Ioan Rățiu, Moise Brănișce, Demetriu Răducu, Dr. Ștefan Pop, și alți mulți, migrînd pe vînturi de amintiri, ne desvăluie filoane de trăinicie de neclătinat în drum spre unitate, dreptate și libertate, a unui popor demn, cîstit și plin de omenie și care în limba lui dulce, românească și-a afirmat dorințele și a luptat pînă la biruința de a fi cu toții la un loc într-o țară mîndră, independentă, plină de bogăție și frumusețe.

Cît adevăr cuprinde mărturisirea lui Dr. Cassiu Maniu care la Cluj, la 1 ianuarie 1908, spune: — „...dacă e adevăr netăgăduit că limba vorbită este viața unei națiuni, iar scrisă este nemurirea ei, tot așa adevăr e cu privire la Română, că cultura limbii dulci și totuși energice românești, este nedespărțită de respectul legilor celor de căpetenie ale românului.”

Privind la această Fîntînă de lumini slobozitoare din Șchei, azi cînd s-au împlinit patru sute de ani de la tipărirea, în limba română, a Evangheliei cu învățătură a lui Coresi, să ne luminăm frumos ca o amiază de aur și să înțelegem că înaintașii noștri nu ne-au lăsat drept moștenire numai creșterea limbii românești și-a patriei simțire ci deopotrivă și exemplul vieții lor de dăruire uneori pînă la sacrificiu.

Protopop Ștefan Tascianu

Un rol mare la sărbătoare de la Putna, a avut și Ciprian Porumbescu care pe atunci era elev la Cernăuți. Entuziasmat de atmosfera creată de toți românii, a intrat în rîndul lăutarilor îmbrăcați în anterie și a cîntat cu ei de-a-valma, așa cum a mărturisit mai tîrziu tatălui său, Pr. Iraclie: „tată am cîntat Dacei întregii!”

La Putna au mai fost și alte serbări la care s-au adunat românii. În 1904, s-au împlinit 400 ani de la moartea lui Ștefan cel Mare și cu această ocazie s-au adunat iarăși toți din toate provinciile locuite de ei. Tot atunci a luat ființă și Colecția de obiecte de artă care este și astăzi, „danii făcute de Ștefan Vodă mănăstirii”.

În 1926 a fost dezvelit bustul lui M. Eminescu la care a participat oficial societatea studen-

țească „Arboroasa” și mii de români din „România mare”.

La aniversarea a 500 ani de la urcarea pe tronul Moldovei a Domnului Ștefan cel Mare, Academia română a căutat să fie prezentă la această mare sărbătoare amenajîndu-se și săliile muzeului pentru ca obiectele de valoare să fie expuse în cele mai bune condiții tehnice.

De asemenea, în 10 iulie 1966, s-a aniversat 500 ani de la zidirea mănăstirii Putna și de data aceasta, zeci de mii de oameni au participat, omagîndu-rămășițele pămîntului ale Marelui Voievod ce-și doarme somnul de veci în biserica mănăstirii, unde candelă veșnic este aprinsă și nici cînd nu se va stinge pînă-n veacul vecilor!

† GHERASIM HUNEDOREANUL
Arhiereu-vicar

Îndreptare

În „Telegraful Român” nr. 31—32 din 15 aug. 1981, pag. 4, coloana ultimă, rîndurile 38 și 48, în loc de: „ostași poloni”, se va citi: „ostași valoni, mercenari din Belgia.”

La Mănăstirea Brîncoveanu

coveanu, care, la Adormirea Maicii Domnului din anul acesta, hramul mănăstirii, s-a inaugurat oficial. Monumentul s-a ridicat în preajma bisericii mănăstirești prin grija P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu, starețul sf. mănăstiri, bustul voievodului fiind sculptat în piatră albă de către maestrul Constantin Ștefan din Cîmpulung-Muscel. Se știe că martirul voievodului și al celor patru feciori ai săi: Constantin, Ștefan, Radu și Matei a avut loc tot în 15 august (1714).

Din încredințarea I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei și locțiitor de Mitropolit al Ardealului atît la hram, cit și la dezvelirea monumentului menționat a participat P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, care a fost însoțit de la Sibiu de P. C. prof. onor. N. Neaga, P. C. cons. Gh. Papuc și C. diacon I. Galea.

În ajun au avut loc rînduiele bisericești cuvenite unor astfel de prilejuri, vecernia, în cadrul căreia a predicat C. ierod. T. Părăian, prohodul Maicii Domnului etc.

În ziua praznicului, P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

La priceastă a predicat C. ierod. T. Părăian, care a subliniat ideea că credincioșii români au cinstit întotdeauna pe Maica Domnului.

În continuare a vorbit P. C. prof. N. Neaga, care a reliefat cu deosebire faptul că Maica Domnului

constituie subiectul multor opere de artă muzicală, poetică, picturală etc.

La sfîrșitul Sf. Liturghii a vorbit P. C. prof. R. Zaharie (Făgăraș), care a scos în lumină credința în Dumnezeu și dragostea de așezămîntul mănăstiresc a celor soși la hram.

Bucuria participării la acest praznic și-a exprimat-o și P. C. Pr. prof. M. Basarab, paroh la una din comunitățile ortodoxe române din R. F. Germania.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, care a tălmăcit cîteva înțelesuri ale hramului Mănăstirii Brîncoveanu, „oază spirituală, atît de prețuită de sufletul creștinesc”, exprimînd gînd de recunoștință ctitorilor și obștei de azi a mănăstirii, pentru buna ei lucrare.

P. S. Sa a zăbovit totodată asupra unor temeuri ale cinstirii Maicii Domnului, ea reprezentînd exemplu de virtute, dăruire și devotament pentru noi toți, dar mai ales pentru mamele creștine.

Ectenie specială de pomenire s-a rostit în amintirea ctitorului Constantin Brîncoveanu și a familiei sale.

S-au săvîrșit de asemenea maslu de obște și sfințirea apei.

La agapa frățească ce a urmat au tostat P. C. cons. Gh. Papuc și P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu.

Gh. P.

Festivitate aniversară la Centrul mitropolitan Sibiu

Între 21 iulie—22 august 1981 a avut loc, la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, a 67-a serie a cursurilor de îndrumare misionară și pastorală a preoților din Patriarhia Română.

La încheierea acestor cursuri, înainte de examene, joi, 20 august 1981, în Aula Institutului menționat a fost organizată o festivitate aniversară, prilejuită de împlinirea a 37 de ani de la Revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă din România, la care au participat: I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei și locțiitor de Mitropolit al Ardealului, P. S. Episcop-vicar Epifanie Tomitanul de la Arhiepiscopia Tomisului și Dunării de Jos, P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul de la Arhiepiscopia Sibiului, profesori, consilieri și preoții cursanți.

Festivitatea a fost deschisă de P. C. arhid. Dr. C. Voicu, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, după care P. C. arhid. prof. Dr. I. Zăgrean a conferențiat despre evenimentul mai sus menționat, cu sublinierea că actul surecțional de la 23 August 1944 a însemnat piatră de hotăr în istoria Patriei noastre.

Din partea preoților cursanți au vorbit P. C. preoți: Al. Joița (Arhiepiscopia Bucureștilor) și V. Munteanu (Arhiepiscopia Timișoarei).

Corul preoților cursanți au executat compoziții patriotice.

La încheierea festivității a luat cuvîntul I. P. S. Mitropolit Teoctist care, între altele, a spus:

Sînt bucuros că am putut să fiu astăzi aici în preajma mării sărbători naționale a poporului nostru.

Ne-am dat seama și cu acest prilej ce a însemnat pentru noi toți actul de la 23 August 1944; am reținut și de data aceasta cum jertfele uriașe ale multor fii ai poporului român de la 23 august și după aceea, pînă la terminarea războiului, au rodit viața cea nouă din Patria noastră, de ele beneficiind și Biserica Ortodoxă Română cit și celelalte culte.

Sînteți adunați aici, la Sibiu, un mînunchi de preoți, tineri cei mai mulți, de pe toate meleagurile țării, pentru a vă împărtăși cunoștințele, dar și pentru a face un schimb de experiență întreolaltă, spre o pastorație cit mai rodnică. Știm cu toții că între altele, în intervalul ce s-a scurs de la 23 august 1944, Biserica noastră a dobîndit o legislație nouă, care oferă un cadru potrivit pentru lucrarea Bisericii Ortodoxe Române, în simfonie deplină cu lucrarea poporului român.

Reliefînd și alte realizări atît pe plan social-patriotic, cit și bisericesc, adresîndu-se în chip special preoților cursanți în încheiere I. P. S. Mitropolit Teoctist a spus: Îmi exprim convingerea că în urma acestor cursuri vă veți spori lucrarea pastorală, în ascultare de ierarhii de care aparțineți, de P. F. Părinte Patriarh Iustin, vă veți spori activitatea din parohie și, în deplină disciplină și cu ajutorul Sf. Treimi, vă veți face tuturor toate, ca pe cit mai mulți să dobîndiți spre cele bune.

P.

Tîrnosiri de biserici

Codlea III

Intemeiat de mai mult timp, prin grija credincioșilor și a preotului N. Coman, locașului de închinare din Codlea III i s-a făcut în ultimul deceniu, prin grija aceluiași credincios, conduși de preotul E. Tirnacop, o seamă de modificări, consolidări etc., pereții fiind îmbrăcați în pictură.

Din încredințarea I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei și locțiitor de Mitropolit al Ardealului, biserica a fost tîrnosită Duminică, 24 mai 1981, de către P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul.

La priceastă a predicat P. C. prof. M. Păcurariu, care a tilcuit pericopa evanghelică cu femeia samarineancă.

La sfîrșitul Sf. Liturghii o prezentare a parohiei și a lucrărilor ce s-au făcut la sf. biserică a făcut C. preot paroh E. Tirnacop, care, pentru dăruirea și rîvna sa pastorală, a fost distins și hirotesit în rangul de iconom.

Prezent la praznicul credincioșilor ortodocși, un salut din partea obștei pe care o păstorește a adus d-l pastor evanghelic din localitate Thalman Hermänn.

Ca fost preot al acestei parohii, un scurt cuvînt a rostit apoi C. Pr. N. Coman (Brașov).

În încheiere, cuvînt de învățătură a rostit P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, care a zăbovit asupra ziditoarelor daruri pe care, Părintele luminilor le revărsă asupra noastră.

Șaroș — prot. Mediaș

Reparații capitale s-au făcut și la biserica din Șaroș, prot. Mediaș, care apoi a fost îmbrăcată cu pictură, fiind sfințită de P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul Duminică, 31 mai 1981, de față fiind, alături de credincioșii ortodocși îmbrăcați în frumoasele noastre straie românești, d-l pastor evangh. Schneider Harald.

La priceastă a predicat P. C. prof. T. Bodoș, care a zăbovit asupra luminii Mîntuitorului Iisus Hristos pe care o primim din fața sf. altare.

După Sf. Liturghie, o scurtă prezentare a parohiei și lucrărilor a făcut C. Pr. Alex. Băilă, parohul local, care a fost distins și hirotesit în rangul de iconom-stavrofor.

Un salut din partea comunității evanghelice a adus d-l pastor H. Schneider.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul, care a valorificat cuvintele Mîntuitorului: „Ca toți să fie una.”

Întorsura Buzăului

În cimitirul din parohia Întorsura Buzăului, prot. Sf. Gheorghe, s-a ridicat, prin grija organelor parohiale și a harnicului Preot V. Goția, o capelă, adevărată bisericuță, care a fost inaugurată oficial sîmbătă, 15 august 1981, către orele serii, de către P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul.

S-au săvîrșit, cu acest prilej, sfințirea apei, un parastas pentru toți cei adormiți din această parohie, credincioși și preoți, iar apoi vecernia.

La sfîrșitul au vorbit P. C. prof. onor. N. Neaga și C. Pr. V. Goția, care a făcut un scurt istoric al parohiilor buzoene și care, pentru rodnică și îndelungată activitate în această zonă, a fost distins și hirotesit iconom-stavrofor.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul.

Sita Buzăului

Pe lângă activitatea pastorală, frumoase lucrări gospodărești s-au realizat la Sita Buzăului, prot. Sf. Gheorghe, de către C. Pr. D. Comșa, ajutat de credincioși și organele parohiale, ca de exemplu: O casă parohială nouă, repararea bisericii și refacerea picturii etc.

Din încredințarea I. P. S. Mitropolit Teoctist, după aceste lucrări, biserica a fost binecuvîntată de P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul Duminică, 16 august 1981.

După slujba binecuvîntării a urmat Sf. Liturghie arhierescă, în cadrul căreia a predicat P. C. prof. N. Neaga. A vorbit de asemenea P. Cuv. arhim. V. Tohăneanu, starețul Mănăstirii Brîncoveanu, fiu al acestei parohii.

C. Pr. D. Comșa a făcut o prezentare a parohiei și lucrărilor săvîrșite, pentru rîvna bună arătată fiind distins și hirotesit în rangul de iconom. Acte de apreciere s-au dat episcopului Gh. Radu și consiliului parohial.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi P. S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul.

Maica Domnului în chip de orantă.

Din cele prezentate se poate constata că strămoșii noștri de pe aceste meleaguri ale pămîntului dobrogean, cunoscînd controversate purtate în jurul cultului Maicii Domnului și ca o reacție firească împotriva învățăturilor greșite ale lui Nestorie cu privire la persoana Mîntuitorului, își afirmă și în acest mod solidaritatea ortodoxiei lor cu hotărîrile Sinodului al III-lea Ecumenic la care participase și episcopul Timotei al Tomisului din acel timp.

Un nou lăcaș de închinăciune

Călătorul care urcă de la Reghin, ținînd valea Mureșului, spre Deda, Toplița, Borsec, ajunge după numai o jumătate de oră cu mașina în satul numit Vălenii de Mureș. Satul e vechi, începuturile lui datînd din secolul al XIII-lea, în el trăind de-a valma ca iobagi ai baronului Kemeny de la Brâncovești, atît români cit și maghiari. Valurile Mureșului îi scaldă neîncetat marginea de miazăzi, iar livezile și grădinile sale sînt împodobite cu pomi fructiferi și cu flori de toate nuanțele.

Numărul românilor, cunoscuți ușor după portul tradițional, cuprinde circa 60 familii, cu alte cuvinte aproape 300 suflete. Vechia lor bisericuță ortodoxă s-a deteriorat însă în decursul vremurilor, în ultimul timp ea nemaifiind decît o umbră.

Datorită unei inițiative locale luată de cea mai veche familie românească din localitate — familia Jude, numele însăși fiind o dovadă de vechimea și originea ei — la Vălenii de Mureș — una din filiile parohiei Aluniș — s-a ridicat însă recent, lîngă șoseaua națională, o nouă și impunătoare biserică a cărei tîrnosire s-a făcut în ziua de 19 iulie de către P. S. Episcop Emilian Bîrdaș de Alba Iulia.

La tîrnosire au participat o mare parte din preoții din protopopiatul Reghin, împreună cu protopopul Ilie Damian, precum și credincioșii din satele din jur, Aluniș, Ripa, Vătava, Dumbrava, Maiorești, Morăreni, Rușii Munți, Petriș, Deda, Filea, în frunte cu preoții lor, și îmbrăcați în cele mai frumoase costume naționale ale Mureșului, Bucuria și mîndria participanților a fost cu atît mai mare, cu cit aproape toate satele vecine au adus o largă contribuție la zidirea acestei noi biserici românești, care a costat peste 500.000 lei. Pe lîngă familia inițiatore, prin soții Florica și Ion Jude și mama lor Elena Jude, în vîrstă de 81 de ani, care au acoperit cheltuielile construirii iconostasului, a candelabrului principal, a scaunului episcopal și a altor obiecte, biserica din Vălenii

de Mureș a primit și sprijinul satelor din jur care, prin colecte publice, au contribuit cu diferite sume de bani. Satul Bistra Mureșului a venit astfel în ajutorul Vălenilor cu 7000 lei, satele Morăreni și Morărești cu 6500 lei, Gledin cu 5100 lei, Filea cu 5000 lei, Rușii Munți cu 4000 lei, Ripa de Jos și Vătava cu 3000 lei ș.a. Alte ajutoare, în valoare de 25.000 lei, s-au primit prin preotul local, pensionar, Iacob Panga, din regiunea Baia Mare, unde acesta a funcționat pînă la pensionare. Părintele Panga, fiu al satului, a făcut și o donație personală de lei 10.000. Printre donatori am aflat și cîteva familii de maghiari din localitate, cari au dăruit diferite sume cari s-au ridicat pînă la 4000 lei.

La tîrnosire a participat și preotul reformat local, care a rostit în limba română o insufletită cuvîntare.

Elanul credincioșilor și satelor contribuitoare a fost puternic susținut de exemplul forurilor superioare ale bisericii noastre.

Sf. Patriarhie acordînd 20.000 lei, Sf. Episcopie de la Alba Iulia 10.000 lei, Sf. Episcopie a Clujului 5000 lei.

Cheltuielile reclamate de serbarea tîrnosirii au fost suportate de vrednica familie Jude.

Datorită acestui elocvent exemplu de solidaritate românească, cele 60 de familii ortodoxe din Vălenii de Munte s-au învrednicit din nou să aibă un lăcaș de rugăciune și de cultură, viața spirituală a satului primind astfel un puternic impuls.

P. S. Episcopul Emilian Bîrdaș, care a rostit și o insufletită și substanțială predică despre importanța zilei, a acordat cu acest prilej gramate de recunoștință preotului Gheorghe Giurgea de la Aluniș, episcopului Ion Jude, cantorului bisericii, precum și lui Gheorghe și Laurian Panga, membri în comitetul bisericesc, și a adus mulțumiri vrednicilor muncitori care au stat în mod permanent la dispoziția comitetului de conducere a lucrărilor: Sava Ion, Petru Rus ș.a.

Vasile Netea

Chipul și numele Maicii Domnului...

(Continuare din pag. 1)

în altă regiune a țării noastre, în cetatea Sucidava (com. Celei, jud. Olt). Aceasta este o dovadă în plus că creștinii din acel timp de pe întreg teritoriul nostru, sub permanenta și corectă îndrumare a păstorilor duhovnicești, erau preocupati de păstrarea cu sfințenie adevărilor de credință. În aceste inscripții Sfînta Fecioară este numită popular „Maica Dom-

nului” și nu cu termeni teologici ca în tratatele Sfîntilor Părinți sau în hotărîrile sinoadelor ecumenice.

Pe o cruce relicvar (dublă) de bronz din secolele X—XI, descoperită la Capidava (jud. Constanța) este reprezentat, pe prima jumătate, Hristos răstîngnit, avînd și deasupra capului o cruce mică, iar pe cealaltă jumătate, apare

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechil Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P. O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.